

FoU SJUHÄRAD
VÄLFÄRD

KomBas-projektet

Kompetensutveckling för baspersonal

Slutrapport från utvärderingen av projektet

Lolo Lebedinski

HÖGSKOLAN I BORÅS
VETENSKAP FÖR PROFESSION

RAPPORT NR 25, 2011
ISSN 1651-4556
ISBN 978-91-85025-21-3

Redigering
PIA MATTZON, PIAMAZ PRODUKTION

Tryck
RESPONSTRYCK, 2011

KomBas-projektet

Kompetensutveckling för baspersonal

FoU Sjuhärad Vålfärd | *Slutrapport från utvärderingen av projektet*

Författare

Lolo Lebedinski

© **Författaren**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna rapport
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande av författaren.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FoU Sjuhärad Velfärd | *Rapport nr 25, 2011*

1. Inledning	9
2. Utvärderingens form och programteori	13
2.1 Utvärderingens form.....	13
2.2 En programteori för KomBas-projektet.....	14
3. Några teoretiska perspektiv på vuxnas lärande	19
4. Material och metod	23
4.1 Material	23
4.2 Metod	31
5 Resultat och analys	37
6 Slutord	45
Referenslista	47

1. Inledning

Under perioden januari 2006 till december 2007 genomfördes SamKom-projektet (Samverkan och Kompetens) som en del av den nationella satsningen på psykiatri och socialtjänsten för personer med psykisk sjukdom och/eller psykiskt funktionshinder.¹

Projektet syftade till ökad samsyn och ökat samarbete kring individer med psykisk sjukdom och/eller psykiska funktionshinder samt till kompetenshöjning för personal som möter dessa personer. De erfarenheter och slutsatser som drogs av SamKom-projektet när det gäller behov av fortsatta utbildningsinsatser för främst baspersonal har legat till grund för KomBas-projektet (Kompetensutveckling för Baspersonal) som därför kan sägas vara en fortsättning på SamKom i utbildningsdelen.²

Dessa erfarenheter har förvaltats av de lokala Psykiatriråden som utgör en etablerad struktur för samarbetet mellan kommuner, primärvård, psykiatri och brukarorganisationer i Sjuhärad/Södra Älvsborg.³

I varje kommun finns ett lokalt psykiatriråd med representanter för kommunens berörda verksamheter, primärvård och specialistpsykiatri. Ambitionen är att Brukarorganisationerna skall ingå i Psykiatriråden, men i några Psykiatriråd fattas fortfarande brukarmedverkan.

De lokala Psykiatriråden gör årligen en kartläggning av det gemensamma kompetensutvecklingsbehovet som utmynnar i en gemensam handlingsplan för kompetensutveckling.

Handlingsplanen förankras först i respektive organisation för beslut, och översänds därefter till Samverkansrådet för psykisk hälsa som gör

¹ I SamKom projektet deltog följande parter: Borås stad, Alingsås kommun, Bollebygds kommun, Herrljunga kommun, Lerums kommun, Marks kommun, Svenljunga kommun, Tranemo kommun, Ulricehamns kommun, Vårgårda kommun, Vuxenpsykiatriska kliniken, Södra Älvsborgs sjukhus och Primärvården/Folk tandvården Södra Älvsborg.

² I KomBas projektet har följande parter deltagit: Alingsås-, Bollebygds-, Borås-, Herrljungas-, Lerums-, Marks-, Svenljungas-, Tranemos-, Vårgårdas- och Ulricehamns kommuner, Södra Älvsborgs Sjukhus representerade av vuxenpsykiatri och barnpsykiatri samt Primärvården Södra Älvsborg. Sjuhärads kommunalförbund har varit projektägare.

³ Det är ett resultat från SamKom-projektet i Sam-delen, där tio psykiatriråd inrättades i Sjuhärad/Södra Älvsborg.

bedömningar och prioriteringar samt initierar olika gemensamma utbildningsaktiviteter.⁴

I projektplanen för KomBas har det kartlagda utbildningsbehovet konkretiserats genom de utbildningar som skall genomföras under projekttiden. Efter projekttidens slut lever KomBas vidare under namnet KomBas 2. För fortsatta kompetensutvecklingsinsatser planeras även för ett KomBas 3 och ett KomBas 4.⁵ Den ursprungliga projektplanen har omformats till en kurskatalog.⁶

Kompetensutvecklingsinsatserna är gemensamma och organisationsöverskridande. De utgår från följande övergripande mål:

- gemensam kunskapsbas
- långsiktighet
- evidensbaserad praktik
- bemötandefrågor
- brukar- och anhörigperspektiv
- uppföljning

Med den organisationsöverskridande kompetensutvecklingen vill man från de samverkande organisationernas sida skapa ett långsiktigt och återkommande utbildningsprogram för personal i kommun, psykiatri och primärvård i syfte att öka förståelsen för de olika organisationernas förutsättningar, öka kunskapen och skapa gemensam baskunskap.⁷

⁴ Fram till och med maj 2011 fanns ett Samverkansråd för psykisk hälsa i Sjuhärad/Södra Älvsborg där representanter på chefsnivå från de tio kommunerna, primärvårdsledningen och psykiatrin ingick. Samverkansrådet fungerade bl a som styrgrupp för de lokala psykiatriråden. I den nya Närvårdssamverkan Södra Älvsborgsorganisationen finns de lokala Psykiatriråden kvar. Samverkansrådet för psykisk hälsa har upphört och delar av det kommer att bilda ett utvecklingsråd för frågor som berör personer med psykisk ohälsa. Organisatoriskt hamnar utvecklingsrådet direkt under styrgruppen för Närvårdssamverkan Södra Älvsborg.

⁵ Pengarna för att driva KomBas kommer från Socialstyrelsen. För KomBas tilldelades man 4,5 miljoner kronor för 2009. KomBas 2 tilldelades 1,5 miljoner kronor 2010. För KomBas 3 har man sökt 950 000 kronor för 2011. Arbetet med ansökan för KomBas 4 pågår och jag har inte kännedom om hur mycket pengar man söker för den omgången.

⁶ Kurskatalogen finns på www.reko.vgregion.se/ReKo-Sjuharad

⁷ <http://www.reko.vgregion.se>

Jag fick uppdraget att följa och utvärdera det ursprungliga KomBas-projektet av Samverkansrådet för psykisk hälsa via FoU Sjuhärad Vålfärd. Jag är anställd vid Högskolan i Borås och har inga professionella kopplingar till de organisationer som samverkar i KomBas-projektet. Jag har tidigare, för samma uppdragsgivare, utvärderat SamKom-projektet och ytterligare ett projekt i den s k Miltonsatsningen Integrerad Psykiatri Dubbeldiagnoser.⁸

Jag har också på uppdrag av FoU Sjuhärad Vålfärd gjort en uppföljning av de lokala Psykiatriråden i Sjuhärad/Södra Älvsborg 2011.⁹

Sammantaget gör detta att jag torde kunna orientera mig väl i det område (den kontext) där KomBas-projektet äger rum.

Rapporten är disponerad på följande sätt:

- I nästkommande kapitel, kapitel 2 presenteras utvärderingens form och en programteori för KomBas-projektet.
- I Kapitel 3, *Några teoretiska perspektiv på vuxnas lärande*, sätts en teoretisk ram kring kompetensutvecklingsinsatserna.
- I kapitel 4 redogör jag för den metod och det material som ligger till grund för utvärderingen.
- Kapitel 5 omfattar resultat, diskussion och analys.
- Rapporten avslutas under rubriken *Slutord*.

⁸ Lebedinski, Lolo. (2008, 1). Miltonprojektet: SamKom – en utvärdering. Slutrapport. Äldre-Väst. Borås. Lebedinski, Lolo (2008, 2). Miltonprojektet: Integrerad Psykiatri Dubbeldiagnoser – en utvärdering. Äldre Väst. Borås.

⁹ Lebedinski, Lolo (2011). Uppföljning av de lokala Psykiatriråden i Sjuhärad/Södra Älvsborg 2011. FoU Sjuhärad Vålfärd. Borås. Under utgivning.

2. Utvärderingens form och programteori

2.1 Utvärderingens form

Utvärderingens slutrapport har formen av en målbaserad utvärdering, där de olika utbildningsinsatserna i projektplanen/utbildningskatalogen har omformats till mål på så sätt att genomförandet av de olika utbildningsinsatserna som listas i projektplanen behandlas som uppfyllandemål för projektet. Utvärderingen syftar till att undersöka om och i vilken utsträckning projektet har uppfyllt målen i projektplanen.¹⁰

Utvärderingens fokus ligger därmed på det som Evert Vedung kallar för slutprestationer och som i det här fallet är det samma som det konkreta resultat, i form av genomförda utbildningar, som projektet har presterat.¹¹

I ett vidare utvärderingsteoretiskt sammanhang är det en summativ utvärdering eftersom den också sammanfattar och summerar det som har gjorts i projektet.¹²

När det gäller utvärderingsresultaten från varje enskild utbildningsinsats i projektet, så kommer dessa inte att presenteras här i slutrapporten. Utbildningsinsatserna har utvärderats och återförts löpande under projekttiden. I kapitel 4 *Material och metod* nedan, under delrubriken 4.1 *Material* finns en sammanställning över dels de olika utbildningsinsatserna i projektet, dels en sammanställning över hur de utvärderats och hur resultaten av utvärderingarna har återförts samt hänvisningar till de webbplatser där läsaren kan finna dem. I denna slutrapport ligger fokus på en projektövergripande nivå och resultaten från utvärderingarna av enskilda utbildningsinsatser behandlas inte här. Den läsare som önskar ta del av dessa hänvisas till de webbplatser, enligt ovan, där det materialet finns publicerat.

I de delutvärderingar som jag har gjort av KomBas-projektets utbildningsinsatser, och som är en del av materialinsamlingen för

¹⁰ För en diskussion om målbaserade utvärderingar se t ex: Jerkedal, Åke, (2001). Utvärdering steg för steg. Stockholm. S 54 ff.

¹¹ Vedung, Evert. (1998). Utvärdering i politik och förvaltning. Lund. S. 37 och 94.

¹² Eriksson, Bengt & Karlsson, Per-Åke. (1998) Utvärdera bättre, För kvalitetsutveckling i socialtjänsten. Stockholm. S. 22.

utvärderingen av projektet, finns ett formativt inslag och en interaktiv ansats.¹³

De olika utbildningsinsatserna har utvärderats var för sig och kontinuerligt under den tid de pågått med siktet inställt på kommande och/eller återkommande insatser. Syftet med de utvärderingarna har alltså varit lärande (för utbildningsanordnarna), och inte kontroll, för att kunna utveckla och skraddarsy de olika utbildningarna utifrån målgruppens behov och utgångspunkt.¹⁴

Den interaktiva ansatsen innebär i det här fallet att resultaten från utvärderingarna av de olika utbildningsinsatserna kontinuerligt och återkommande har återkopplats till projektledning och styrgrupp samt att formerna för hur utvärderingarna och utvärderingsfrågorna skall te sig har utformats i samråd med dem.¹⁵

De slutliga metodvalen och utvärderingsfrågorna är dock alltid mina egna.

2.2 En programteori för KomBas-projektet

I nedanstående modell, mycket fritt utformad efter Rossi m fl, har jag rekonstruerat KomBas-projektets programteori utifrån projektplanen/projektansökan.¹⁶

Ett programteoretiskt förhållningssätt är ett arbetssätt som går ut på att beskriva arbetet i ett projekt systematiskt för att man lättare skall förstå och synliggöra de tänkta förloppen, de antaganden och den logik (d v s det man hoppas uppnå) som ligger bakom ett visst arbetssätt. Det handlar i sin enklaste form om att beskriva hur en given verksamhet utifrån sitt arbetssätt skall ge upphov till vissa avsedda effekter. Genom att de

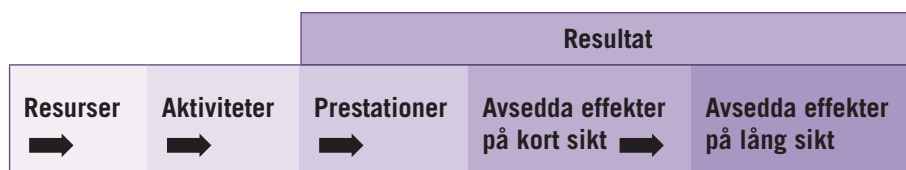
¹³ Dessa presenteras i kapitel 4: Material och metod.

¹⁴ För en diskussion om lärande organisation se t ex Senge, Peter, M. 1995. Den femte disciplinen Den lärande organisationens konst. Stockholm. Eller: Backlund, Thomas m fl. 2001. Lär-dilemman i arbetslivet – teoretiska och praktiska perspektiv på lärande i organisationer. Lund.

¹⁵ För en diskussion om interaktiva metoder se t ex: Lennart Svensson, Göran Brulin, Per-Erik Ellström och Örjan Widegren (red). Interaktiv forskning – för utveckling av teori och praktik. Arbetsliv i omvandling 2002:7.

¹⁶ Rossi, Peter H & Lipsey, Mark W & Freeman, Howard E. 2004. Evaluation: a systematic approach.

(förväntade) avsedda effekterna beskrivs, kan man också fånga upp de ev icke avsedda effekterna som arbetssättet ger upphov till. Enkelt uttryckt svarar man på frågorna vad, hur och varför man gör olika insatser och de förväntningar man har på dessa (vad man vill uppnå).

(Pilarna illustrerar avsedda samband.)

Figur 1. Modell för rekonstruktion av verksamhetslogik. Fritt utformad efter Rossi m fl.

Modellens tankefigur bygger på tanken att det går att hitta klara linjära kausala samband mellan insatser och utfall. Det kan givetvis diskuteras om kausaliteten alltid är så linjär och om man därmed inte löper risk för att förenkla skeenden och resultat. Jag menar dock att modellen är användbar som en yttre ram för utvärderingsarbetet och för att ge en bild av projektet som helhet.

Det säger sig självt att det kan inte finnas något samband mellan resurser och resultat i ett program/projekt/verksamhet om det inte finns några aktörer som kan omvandla resurserna till resultat via aktiviteter. I andra programteoretiska modeller finns en sådan ruta med, i den modell som jag har valt att använda här är den underförstådd.¹⁷

Rutan för aktörer kan vara en hjälp när det gäller att synliggöra vilka grupper och hur många i varje grupp som har nåtts av insatserna och också för att synliggöra vilka insatser det är som har ”gjort nytta” och omvänt inte.¹⁸

Jag har dock valt att arbeta med Rossis modell främst av två skäl. I den här utvärderingen är de grupper som ingår få och de är lättidentifierade och då blir det också enklare att hantera Rossis modell.

¹⁷ För en diskussion kring en sådan modell se t ex McLaughlin, John A & Jordan, Gretchen, B. (1998). Logic models: a tool for telling your program’s performance story. I Evaluation and Program Planning 22 (1999). Sid. 66–70.

¹⁸ McLaughlin & Jordan (1998). S.66.

I figuren nedan har jag gjort en programteori för KomBas-projektet så som jag har tolkat den med utgångspunkt tagen i projektplanen.

Resurser ↓	Aktiviteter ↓	Prestationer ↓	Avsedda effekter på kort sikt ↓	Avsedda effekter på lång sikt ↓
Projektledare 2 st	Olika bildningsaktiviteter såsom: <ul style="list-style-type: none"> • Föreläsningar • Seminarier • Poängkurser • Workshops • Färdighetsutbildning • Internutbildning 	Antalet individer som har tagit del av de olika utbildningsaktiviteterna (se särskild sammanställning nedan)	Ökad kunskap bland berörd personal	Ett förändrat arbetssätt och en metodutveckling i omhändertagandet av personer med psykisk ohälsa
Lokala Psykiatriråd			Tydliggjorda yrkesroller	En attitydförändring främst till personer med svåra och långvariga psykiska funktionshinder i syfte att underlätta återhämtning och rehabilitering
Samverkansrådets arbetsutskott som har varit styrgrupp för projektet			Stärkta yrkesroller	
Samverkansrådet för Psykisk hälsa			Stärkta Yrkesidentiteter	
Utbildningsledare från verksamheterna ¹⁹			Ge redskap att utföra arbetet och att hantera uppkomna situationer	
			Trygghet i arbetet	
			Bättre bemötande och omhändertagande av brukarna	

Figur 2. Programteori för KomBas-projektet.

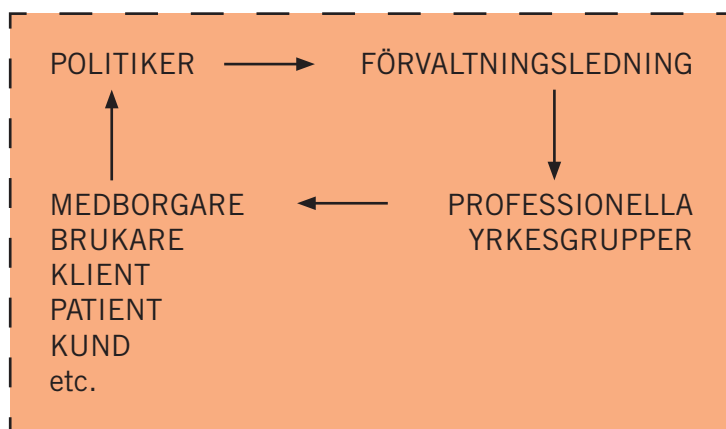
¹⁹ Ett antal personer har haft större eller mindre tillfälliga nedsättningar i sina ordinarie tjänster för att gå in i projektet och arbeta direkt och specifikt med några av projektets utbildningsinsatser. Eftersom dessa personer inte har arbetat på projektövergripande nivå, utan endast på uppdrag för sina respektive utbildningsinsatser, så finns dessa inte med i denna sammanställning.

I den här utvärderingen av KomBas-projektet ligger fokus på det som i modellen finns under rubrikerna aktiviteter och prestationer.

När det gäller avsedda effekter på kort respektive lång sikt, så är det enligt min mening för tidigt att uttala sig om de långsiktiga effekterna av projektet så de kommer att lämnas därhän.

När det gäller de kortsiktiga effekterna av projektet så kommer de att behandlas i någon liten utsträckning i rapporten.

Jag använder också Ove Karlssons intressentmodell för det demokratiska styrsystemet för att placera KomBas-projektet i ett vidare sammanhang.²⁰ Modellen visas nedan.

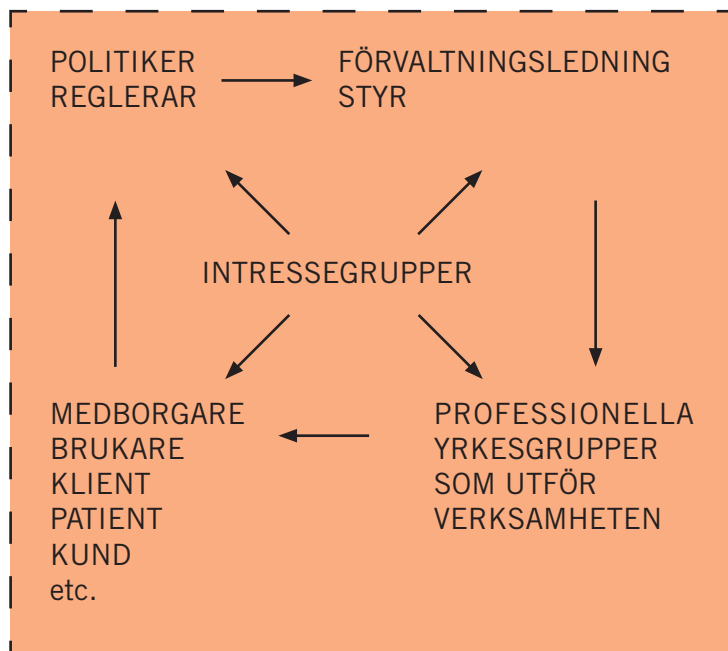

Figur 3. Intressentmodellen för det demokratiska styrsystemet (Karlsson 1999).

I sin enklaste form (den som visas ovan) består modellen av 4 grupper, politiker, förvaltningsledning, professionella yrkesgrupper och medborgarna. Tanken bakom pilarna som går mellan de olika grupperna är att dessa 4 grupper i någon mening kan påverka varandra när det gäller såväl utfallet av som innehållet i t ex ett projekt eller en insats av något slag. Men processer sätts inte igång av sig själva, utan det behövs någon som, så att säga, trycker på knappen. Därför kan man i en utökad version av modellen (visas nedan) lägga till intressegrupper i mitten av den och det är de som får saker att hända, som sätter igång processerna.

²⁰ Karlsson, Ove. (1999). Utvärdering – mer än metod. S. 21 ff.

Medlemmarna i intressegrupperna har sitt ursprungliga medlemskap i någon av de 4 ursprungliga grupperna i modellen. Det som förenar dem är deras speciella intresse eller engagemang för en specifik fråga eller i ett speciellt projekt, i det här fallet kompetensutveckling för baspersonal manifesterat genom KomBas-projektet.

Figur 4. Intressentmodellen för det demokratiska styrsystemet (utökad version) (Karlsson 1999).

Utvärderingen kommer inte att ägna sig åt de ekonomiska resurserna som har funnits i KomBas-projektet och som har tillförts projektet via Socialstyrelsen. Dessa resurser tas för givna i utvärderingen.

3. Några teoretiska perspektiv på vuxnas lärande

”Mänskliga handlingar är situerade i sociala praktiker. Individer handlar med utgångspunkt i de egna kunskaperna och erfarenheterna och av vad man medvetet eller omedvetet uppfattar att omgivningen kräver, tillåter eller gör möjligt i en viss verksamhet.”²¹

Ett sociokulturellt perspektiv på organisatoriskt lärande tar utgångspunkt i samspelet mellan individen och kollektivet. Individens erfarenheter skapas i och kunskapsutvecklingen äger rum i en bestämd kontext, i ett bestämt sammanhang. Tillsammans med andra lär sig individen att förstå och tolka sin omvärld.²²

Lärandet förstås utifrån detta perspektiv som en integrerad del av individernas praktiker. Men lärandet kan inte förstås som någonting för sig utan det måste relateras till de artefakter, som ingår i och som påverkar lärandet. Det sociokulturella perspektivet relaterar handlingar och kunskaper till sammanhang och verksamheter. Ingen handling eller verksamhet kan förstås lösryckt ur sitt sammanhang.

Kunskap och därmed även lärande är enligt detta synsätt situationsbunden och kontextunik. Härav följer att kunskap kan förstås, upplevas och användas olika i olika verksamheter. Det är i samspelet och kommunikationen mellan individ och kollektiv som kunskap och förståelse bildas och fördjupas. Enligt det sociokulturella synsättet på lärande ses lärandet som en process som sker i en relation till omvärlden. Verktygen för denna process tillhandahålls av och i det aktuella verksamhetssystemet.

Arbetsplatslärandet, liksom det lärande som äger rum inom olika utbildningsinstitutioner, består av såväl formellt lärande som informellt lärande. Genom att de som kompetensutvecklas inom ramen för KomBas-projektet har tillgång till sina respektive arbetsplatser under utbildningstiden har de också tillgång till en social praktik²³ eller till en Community of

²¹ Säljö, R. (2000). Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv. Stockholm. Sidan 128.

²² För en diskussion om det sociokulturella lärandet se: Säljö, R. (2000). Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv. Stockholm.

²³ Säljö, (2002).

Practice.²⁴ Det innebär att de fortsatt under hela utbildningstiden finns som en del av den verksamhet där de skall fortsätta verka efter det att kompetensutvecklingen är avslutad. Det sociokulturella synsättet på lärande betonar lärandets situerade natur d v s att man lär och förstår utifrån vad som är adekvat i och finns utrymme för i situationen och därmed också i den aktuella verksamheten. Det innebär också att kunskap inte ses som en egendom utan utgör en relation till en social praktik. Därmed faller tanken om att någon slags generaliserad kontextlös kunskap existerar, utan kunnandet blir meningsfullt först i relation till en bestämd situation och/eller verksamhet. Genom att anta ett sociokulturellt förhållningssätt till kunskapsinhämtningen blir de som studerar insocialiserade i en verksamhet redan under studietiden, eller som i fallet med KomBas-projektet kvar i sina verksamheter under hela studietiden.

Lärande kan då definieras som ”relativt varaktiga förändringar hos en individ som ett resultat av individens samspel med sin omgivning”.²⁵ Dessa förändringar som lärandet ger upphov till innefattar å ena sidan kunskaper samt manuella och intellektuella färdigheter och å den andra sidan attityder, sociala färdigheter och personlighetsrelaterade egenskaper.²⁶

Arbetsplatslärande och därmed också kompetensutveckling består av såväl formellt som informellt lärande. På många arbetsplatser finns en diskrepans mellan de anställdas relativt låga formella utbildningsnivå och deras faktiska yrkeskunnande. Det formella lärandet är av tradition till stor del en angelägenhet för institutioner och aktörer utanför arbetsmarknaden och det finns också olika mer eller mindre väl fungerande instrument och metoder för att mäta och dokumentera denna slags kunskap. När det gäller det informella lärandet däremot saknas i stort sett metoder för att mäta och dokumentera dessa. Det saknas också metoder och instrument för att validera den tysta kunskap som är ett resultat av det informella

²⁴ För en diskussion om Communities of praxis se: Lave, Jean & Wenger Etienne. (1991/2003). *Situated learning Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press. Cambridge.

²⁵ Ellström, Per-Erik. (1992/2002) *Kompetens, utbildning och lärande i arbetslivet*. Stockholm. S. 67.

²⁶ Ellström, Per-Erik. (1992/2002).

lärandet på arbetsplatsen. En av svårighet är att tyst kunskap inte alltid låter sig verbaliseras. Tyst kunskap eller färdighetskunskap visas upp genom handling ”att kunna göra något” till skillnad från förtrogenhetskunskapen som är den kunskapsform som utbildningssystemet lär oss verbalisera. Ytterligare en svårighet är att den tysta kunskapen inte alltid efterfrågas av arbetsgivaren och därför inte heller erkänns officiellt, trots att den mycket väl kan komma till användning i det dagliga arbetet.²⁷

Sett utifrån ett sociokulturellt perspektiv sker allt lärande i en relation till omvärlden. Individens lär och förstår utifrån vad som finns utrymme för och vad som är adekvat i situationen. Det innebär att allt lärande ses som en process. I denna process borde finnas utrymme för såväl det formella som det informella lärandet som är två sidor av samma mynt. Det informella lärandet är inte minst viktigt när det gäller att upprätthålla, fördjupa och/eller bredda individens kompetens i relation till de allt snabbare teknologiska och strukturella förändringarna i arbetslivet i allmänhet och på arbetsplatsen i synnerhet. En konsekvens av detta synsätt är att kompetensutveckling är någonting som bör integreras i arbetsplatsens dagliga verksamhet.²⁸

Inte minst viktigt är det att ta tillvara på och ge utrymme för det informella lärandet jämsides med det formella lärandet på arbetsplatsen utifrån fördelnings- och demokratipolitiska överväganden. Det svenska arbetslivet är starkt polariserat när det gäller individers och grupperns möjlighet till kompetensutveckling. Med en biblisk metafor kan man säga att ”åt dem som har skall vara givet”. Grupper och individer med kort formell utbildning har få eller inga möjligheter till lärande i arbetet. Och ändå är det väl känt att möjligheter till lärande på arbetet påverkar individens hela livssituation och personliga utveckling. Inte minst ger det individen det självförtroende som behövs för att till exempel våga engagera sig politiskt eller för att arbeta ideellt i olika föreningar eller för att delta i studiecirkel av olika slag. Ytterst handlar det alltså om individens möjligheter att leva och verka i det demokratiska samhället och att kunna utnyttja sina demokratiska rättigheter (och skyldigheter).²⁹

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

²⁹ Ibid.

Ytterligare en viktig aspekt av lärande på arbetsplatsen är lärandets direkta koppling till arbetsmiljön. En arbetsmiljö som såväl uppmuntrar och skapar utrymme för kompetensutveckling och lärande som tar till vara och erkänner individens nya kunskaper har grundläggande betydelse för individens hälsa och välbefinnande.³⁰

³⁰ Ibid.

4. Material och metod

4.1 Material

Jag har följt KomBas-projektet under tiden 1 maj 2009-31 december 2010.³¹

Under den tid som jag har följt projektet har jag främst haft rollen som utvärderare av de olika utbildningsinsatserna, som ägt rum inom ramen för projektet och som kommer att presenteras nedan.

Jag har under projektiden haft regelbundna möten med projektledarna och med projektets arbetsutskott samt andra intressenter i projektet t ex Utbildningsledaren vid Vuxenpsykiatriska klinikerna Stina Djurberg, men då med det huvudsakliga syftet att hålla mig informerad om projektets status i termer av ”vad, hur och varför” samt för att återföra värderingsresultat från utbildningsaktiviteterna.

Förutom mina regelbundna möten med projektledarna, arbetsutskottet och andra intressenter har jag haft tillgång till sedvanliga projekthandlingar och annat material som har rört projektet. Jag har också varit med på ett antal olika aktiviteter som anordnats av projektet och då både som lyssnare och iakttagare eller som presentatör av resultat beroende på tillfällets art.

Jag har också, om än i begränsad omfattning, haft rollen som projektstöd och bollplank åt projektledarna och någon gång också till projektets arbetsutskott.³² I utvärderingsteorin kan man finna stöd för ett sådant förhållningssätt hos t ex Carol H. Weiss som menar att utvärderaren på så sätt hjälper projektledarna att, enkelt uttryckt, få syn på sig själva och reflektera och problematisera verksamheten i projektet på ett sätt som för det framåt.³³

³¹ Därefter övergick KomBas till KomBas 2, men mitt avtal för utvärderingen löpte ut 31/12 2010.

³² I SamKom-projektet, som i ganska hög utsträckning var ett explorativt projekt i där projektledarna hade i uppdrag att skapa nya former för samverkan och inventera utbildningsbehov samt hitta och skräddarsy utbildningar, var min roll som projektstöd naturligare och mer tydlig. KomBas-projektets innehåll var redan från början styrt till ett antal givna utbildningsaktiviteter, utifrån de behov som de lokala Psykiatriråden och Samverkansrådet identifierat och prioriterat, och som projektledarna hade i uppdrag att sätta och genomföra.

³³ Carol H. Weiss, 1998. Have We Learned Anything New About the Use of Evaluation? I American Journal of Evaluation, vol 19, No 1, 1998, sidan 25f.

Under den tid som jag var knuten till KomBas-projektet påbörjades och i de allra flesta fall avslutades de utbildningsaktiviteter som visas i figur 5 nedan. Av figuren framgår också antalet deltagare och nivå på respektive utbildning samt tid och ibland plats för genomförandet. Deltagarna i utbildningarna kommer från de organisationer som samverkar i projektet.

Aktivitet	Antal deltagare	Omfattning	Tid/plats
Grunden ³⁴	5	en heldag i veckan	Start 1/10 2009, slut oktober 2010
Motiverande intervju/samtal	180	3 heldagar/grupp	januari– september 2010 (flera grupper)
Motiverande intervju – introduktion för chefer	20	en heldag	29/10 2010
Kognitiva hjälpmedel	22	en heldag	2010-10-08
DBT-färdighetsträning för personal på särskilt boende i Marks kommun ³⁵	10	en förmiddag i veckan	september 2009 –juni 2010
Case management	11	15 högskolepoäng	Universitetet i Växjö/ Linnéuniversitetet Ht 2009–vt 2010
Gemensam handledning	35	1 gång per månad/ 1,5 timma per grupp	nov 2009–dec2010
Äldrepsykiatri Storföreläsningar/ Introduktion till området	160	en halvdag	3 maj 2010 i Vårgårda 27 september 2010 i Mark
Äldrepsykiatri Studiecirklar	62	3 timmar/grupp	maj–november 2010 (flera grupper)

³⁴ Grunden var t o m våren 2011 psykiatriska klinikens basutbildning för all anställd personal. Som ett resultat av KomBas-projektet är Grunden från och med hösten 2011 en gemensam basutbildning i psykiatrisk omvårdnad för baspersonal inom kommun och specialpsykiatri, Grunden syftar till att ge samsyn bl a när det gäller psykisk sjukdom, funktionsnedsättning, diagnostik, kognitiva och stödjande arbetssätt, m m. Grunden har också som mål att skapa förståelse för de olika organisationernas uppdrag och en större respekt för varandra. Som en del o KomBas-projektet har 5 deltagare från kommunerna gått Grunden "på prov". Målgruppen är skötare, vårdare, undersköterskor, boendestödjare, behandlingsassistenter. Utbildningsanordnare är Psykiatriska verksamheten, Södra Älvsborg.

³⁵ För en diskussion om DBT, Dialektisk Beteendeterapi, se t ex Linehan, Marsha, M. (2000). Dialektisk beteendeterapi: färdighetsmanual. Stockholm.

forts.	Aktivitet	Antal deltagare	Omfattning	Tid/plats
	Meningsfull sysselsättning/ supported employment	18	7 heldagar	hösten 2010
	Meningsfull sysselsättning/ supported employment Orientering för chefer och nyckelpersoner	25	en halvdag	7 september 2010
	Neuropsykiatri	401	två heldagar/ ort	november 2010 fördelat på tre orter: Alingsås Rydal Borås
	Psykosocialt arbete med inriktning mot boendestöd/ sysselsättning	25 25	7,5 högskolepoäng	ht 2009-vt 2010 ht 2010-vt 2011
	Öppen föreläsning: "Om lagar och andra styrdokument" Jonas Reinholdsson	50	en halvdag	9/3 2010
	Öppen föreläsning: "Rehabilitering, sysselsättning samt begreppet återhämtning" Camilla Bogarve	50	en halvdag	6/4 2010
	Öppen föreläsning: "Stödjande, vårdande handlingar" Mikael Rask	50	en halvdag	23/2 2010
	Juridik för handläggare	24	en heldag	24/9 2010
	Integrerad behandling – missbruk och svåra psykiska störningar	11	22,5 högskolepoäng	Universitetet i Växjö/ Linnéuniversitetet Ht 2009–vt 2010
	KBT, förhållningssätt	60	60 timmar/grupp	ht 2010–vt 2011 (flera grupper)
		1244³⁶		

Figur 5. Sammanställning över KomBas-projektets utbildningsaktiviteter.

³⁶ En jämförelse med SamKom-projektet visar att SamKom utbildade 1 471 personer under projektiden. Av dessa deltog 460 vid konferensen "Ett samlat grepp kring psykisk hälsa" 2006–10–31. I renodlade utbildningsinsatser, av kortare eller längre slag, deltog 1 011 personer.

De aktiviteter/utbildningsinsatser som jag har haft ansvar för att följa och utvärdera framgår av figur 6 nedan. Av figuren framgår också vilken metod som jag använt vid utvärderingen av de enskilda utvärderingsinsatserna (metoderna presenteras närmare nedan under rubriken *Metod*), samt återföringsvägarna (vilka som har tagit del) av resultaten.

Aktivitet	Utvärderingsmetod	Återföring
Grunden ³⁷	Intervjuer med kommunernas deltagare vid 2 tillfällen. Intervjuer med deltagarnas chefer vid 1 tillfälle.	Projektledarna Samverkansrådets koordinators Samverkansrådets arbetsutskott Utbildningsledaren Vuxenpsykiatriska klinikerna
Kognitiva hjälpmedel	Enkät till deltagarna	Projektledarna Samverkansrådets koordinators Samverkansrådets arbetsutskott www.fous.se ³⁸ www.reko.vgregion.se/ReKo-Sjuharad
DBT-färdighetsträning för personal på särskilt boende i Marks kommun	Observationer under hela färdighetsträningen Intervjuer med deltagarna vid 3 olika tillfällen Intervju med deltagarnas chef vid 2 tillfällen Intervju med färdighetstränarens chef vid 1 tillfälle Intervjuer med färdighetstränarna vid 1 tillfälle	Projektledarna Deltagarnas chefer Färdighetstränarna Färdighetstränarnas chef Samverkansrådets arbetsutskott/Verksamhetschef Vuxenpsykiatrisk klinik 1 Föreläsning på Neuropsykiatridagarna www.fous.se

³⁷ De olika delmomenten i Grunden utvärderas fortlöpande av utbildningsanordnaren Psykiatriska verksamheten, Södra Älvsborg. Utvärderingsresultaten återförs kontinuerligt till deltagarna. Mitt uppdrag har varit att ge stöd för processen att omforma Grunden till en gemensam utbildning för baspersonal inom specialistpsykiatri och kommuner.

³⁸ Webbadresser finns i tabellen när resultaten är publicerade och tillgängliga för läsaren att ta del av på öppna webbsidor.

forts.	Aktivitet	Utvärderingsmetod	Återföring
	Gemensam handledning	<p>Enkät till deltagarna vid ett tillfälle</p> <p>Delphimetoden vid ett tillfälle³⁹</p> <p>Intervjuer med deltagarnas chefer vid 1 tillfälle</p> <p>Samtal med handledaren</p>	<p>Projektledarna</p> <p>Samverkansrådets koordinators</p> <p>Samverkansrådets arbetsutskott</p> <p>Handledaren</p> <p>www.fous.se</p> <p>www.reko.vgregion.se/ReKo-Sjuharad</p>
	Äldrepsykiatri Storföreläsningar/ Introduktion till området	<p>Enkät till deltagarna</p>	<p>Projektledarna</p> <p>Samverkansrådets koordinators</p> <p>Samverkansrådets arbetsutskott</p> <p>Äldrepsykiatriska teamet</p> <p>www.fous.se</p> <p>www.reko.vgregion.se/ReKo-Sjuharad</p>
	Äldrepsykiatri Studiecirklar	<p>Intervjuer med deltagarna vid 1 tillfälle</p> <p>Intervjuer med cirkelledarna vid 1 tillfälle</p> <p>Intervjuer med deltagarnas chefer vid 1 tillfälle</p>	<p>Projektledarna</p> <p>Samverkansrådets koordinators</p> <p>Samverkansrådets arbetsutskott</p> <p>Äldrepsykiatriska teamet</p> <p>Cirkelledare</p> <p>Arbetsgruppen för fortsatt gemensam kompetensutveckling inom området</p>

³⁹ Delphi-metoden presenteras nedan i Metodkapitlet.

forts.	Aktivitet	Utvärderingsmetod	Återföring
	Neuropsykiatri	Enkät till deltagarna	<p>Projektledarna</p> <p>Samverkansrådets koordinator</p> <p>Samverkansrådets arbetsutskott</p> <p>www.fous.se</p> <p>www.reko.vgregion.se/ ReKo-Sjuharad</p>
	Psykosocialt arbete med inriktning mot boendestöd/ sysselsättning	Enkät till deltagarna	<p>Projektledarna</p> <p>Samverkansrådets koordinator</p> <p>Samverkansrådets arbetsutskott</p> <p>Utbildningsanordnaren</p> <p>www.fous.se</p> <p>www.reko.vgregion.se/ ReKo-Sjuharad</p>
	Öppen föreläsning: "Om lagar och andra styrdokument" Jonas Reinholdsson	Enkät till deltagarna	<p>Projektledarna</p> <p>Samverkansrådets koordinator</p> <p>Samverkansrådets arbetsutskott</p> <p>Utbildningsanordnaren</p> <p>www.fous.se</p> <p>www.reko.vgregion.se/ ReKo-Sjuharad</p>

forts.	Aktivitet	Utvärderingsmetod	Återföring
	<p>Öppen föreläsning: "Rehabilitering, sysselsättning samt begreppet återhämtning" Camilla Bogarve</p>	Enkät till deltagarna	<p>Projektledarna Samverkansrådets koordinators Samverkansrådets arbetsutskott Utbildningsanordnaren www.fous.se www.reko.vgregion.se/ ReKo-Sjuharad</p>
	<p>Öppen föreläsning: "Stödjande, vårdande handlingar" Mikael Rask</p>	Enkät till deltagarna	<p>Projektledarna Samverkansrådets koordinators Samverkansrådets arbetsutskott Utbildningsanordnaren www.fous.se www.reko.vgregion.se/ ReKo-Sjuharad</p>
	<p>Juridik för handläggare</p>	Enkät till deltagarna	<p>Projektledarna Samverkansrådets koordinators Samverkansrådets arbetsutskott Utbildningsanordnaren www.fous.se www.reko.vgregion.se/ ReKo-Sjuharad</p>

Figur 6. Sammanställning över de utvärderingsaktiviteter i KomBas-projektet som jag har följt/utvärderat.

Utöver ovanstående så har jag på uppdrag av Samverkansrådets arbetsutskott och projektledarna för KomBas-projektet gjort en uppföljning av de MI-utbildningar som ägde rum inom ramen för Miltonprojektet Integrerad Psykiatri Dubbeldiagnoser hösten 2007.⁴⁰

MI-utbildningen hade deltagare från kommunerna, psykiatrin och primärvården. Den utvärdering som jag då gjorde i samband med kursavslutningen visade att MI-utbildningen var mycket uppskattad och kurdeltagarna menade att MI som metod var såväl nyttig som användbar.⁴¹

Inför starten av en ny utbildningsomgång av MI inom ramen för KomBas-projektet ville man få svar på ett antal frågor. Frågorna var:

- Om och i så fall i vilken utsträckning man använder MI-metoden i sitt arbete.
- Om man inte gör det, vad det i så fall beror på och vad som skulle krävas för att man skall vara beredd att använda metoden mer.
- Nätverk: har man bildat speciella MI-nätverk och/eller finns det behov av att bilda sådana?
- Hur ser behovet av påbyggnad/fortsatt kompetensutveckling ut?

Uppföljningen finns publicerad under rubriken Uppföljning av MI-utbildningar hösten 2007 på:

- www.fous.se
- www.reko.vgregion.se/ReKo-Sjuharad

Resultatet av MI-uppföljningen är återfört till följande personer/grupper:

- Projektledarna
- Samverkansrådets koordinator
- Samverkansrådets arbetsutskott
- Samverkansrådet för psykisk hälsa.

⁴⁰ Motiverande Intervju (Motivational Interview – MI) är både ett förhållningssätt och en samtalsmetod. Den är klient/patientcentrerad och har utvecklats för att hjälpa klienter/patienter utforska och lösa ambivalens i förhållande till en förändring. Ambivalens betraktas som början till en förändring. MI har utvecklats inom missbruksvården men används i dag inom en rad olika områden där förändring är önskvärd eller nödvändig, t ex diabetesvård, rökavvänjning m m.

⁴¹ Lebedinski, Lolo (2008, 2). Miltonprojektet: Integrerad Psykiatri Dubbeldiagnoser – en utvärdering. ÄldreVäst. Borås.

4.2 Metod

De olika metoder som jag har använt för att utvärdera KomBas-projektets aktiviteter framgick av figur 6 ovan. Som ett stöd för läsarens minne återkommer de här i punktlisteform:

- enkäter
- delphi-metoden
- intervjuer
- observationer

I det följande kommer jag att kortfattat presentera de olika metoderna med tonvikt på hur jag har använt dem. Samtidigt kommer jag att ge litteraturhänvisningar till dem som själva vill läsa vidare om de olika tillvägagångssätten.

Enkäter

Jag har gjort enkätundersökningar för såväl utvärdering som uppföljning av olika aktiviteter i projektet samt för uppföljningen av MI-utbildningarna. Frågorna i de olika enkäterna har tillkommit i samråd med projektledarna och enkäterna har bestått av såväl öppna som slutna frågor. Till flertalet frågor har det också funnits plats för respondenternas egna kommentarer.

De ifyllda enkäterna har behandlats och bearbetats på sedvanligt sätt för kvantitativa metoder.⁴²

För samtliga enkätundersökningar inom ramen för projektets aktiviteter gäller att de har delats ut på plats, antingen av mig själv eller av någon av projektledarna. För bearbetningen av svaren är jag ensam ansvarig.

När det gäller uppföljningen av MI-utbildningarna hösten 2007, så skickades enkäten ut en gång i personliga brev, ställda till respondenternas arbetsplatser enligt deltagarlistorna för de MI-utbildningar som genomfördes under Miltonprojektet Integrerad Psykiatri DubbelDiagnoser hösten 2007. Någon påminnelse skickades inte ut. Detta med hänsyn tagen till de relativt höga kostnader ett sådant utskick skulle generera. Det beslutet fattades i samråd med projektledarna för KomBas-projektet.

⁴² För en diskussion om kvantitativa metoder i allmänhet och enkäter i synnerhet se t ex: Eliasson, Annika. (2010). Kvantitativ metod från början. Lund. Eller: Trost, Jan (med Oscar Hultåker). (2007). Enkätboken. Lund.

Delphi-metoden

Slutvärderingen av den *Gemensamma handledningen* skedde enligt en ansats till Delphimetoden, som, enkelt uttryckt, kan sägas vara en form av öppna, icke styrande enkäter.⁴³

Mitt tillvägagångssätt var följande: Varje deltagare fick pappersark som var indelat i 10 lika stora delar. De ombads skriva mellan 5 och 10 påståenden om den *Gemensamma handledningen* på pappret. Påståendena skulle handla om sådant som man tyckte hade varit bra och sådant som man tyckte har varit mindre bra. Man kunde också skriva om sådant som man skulle vilja ändra på när det gäller den *Gemensamma handledningen*.

Deltagarna har fick sitta och skriva sina påståenden i lugn och ro, d v s jag lämnade rummet under den tid de behövde för att skriva. Tidsåtgången för ”påståendeskrivningen” var ca en halvtimme i varje grupp. Därefter gjorde jag på följande sätt: När samtliga deltagare hade skrivit färdigt cirkulerades formulären runt i gruppen medsols på, av mig, given signal. Syftet med den givna signalen var dels att ingen deltagare skulle sitta med mer ett formulär i taget att ta ställning till, dels att jag före varje byte ville förvissa mig om att alla läst färdigt det formulär de haft att ta ställning till före bytet. På så sätt fick alla i gruppen ta del av varandras påståenden. Om man håller med om ett påstående gör man en markering på därför avsedd plats, om inte görs ingenting alls. Det innebär att en utsaga kan återkomma flera gånger och har man markerat den en gång så markerar man den varje gång den återkommer. På så sätt framkommer såväl individens egna som gruppsspecifika åsikter. Samtidigt får man ett mått på hur stark eller svag en utsaga är. Starka utsagor stöds av många och återkommer i olika skepnader, men med samma innebörd flera gånger. Svaga utsagor dyker upp någon enstaka gång och stöds av få. I den här ansatsen till Delphimetoden har påståendena har inte cirkulerat mellan grupperna utan endast inom varje grupp.

⁴³ För en diskussion om Delphimetoden, se t ex Keeney, S., Hasson, F. & McKenna, H. (2006). Consulting the oracle: ten lessons from using the Delphi technique in nursing research. *Journal of Adv Nursing*, 53, 205-212.

Keeney, S., Hasson, F. & McKenna, H. (2001). A critical review of the Delphi technique as a research methodology for nursing. *International Journal of Nursing Studies*, 38, 195-200.

Wikeby, M, Lundgren Pierre, B. & Archenholtz, B. (2006). Occupational therapists' reflection on practice within psychiatric care: A Delphi study. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 13, 151-159.

Intervjuer

De intervjuer som jag gjort inom ramen för utvärderingen av KomBas-projektet har varit kvalitativa forskningsintervjuer.⁴⁴

När det gäller intervjuerna, så har jag mestadels gjort telefonintervjuer där jag har haft den kvalitativa forskningsintervjun som utgångspunkt och förhållningssätt. De tilltänka informanterna har varit informerade om att de skulle bli kontaktade av mig, antingen via KomBas projektledare, utbildningsansvariga och/eller sina respektive chefer. Jag har gått tillväga så att jag har avtalat med var och en om lämplig tid att ringa upp och bitt dem avsätta 45–60 minuter för intervjun. De flesta intervjuerna har hållit sig inom den tiden, någon enstaka har varit kortare, ca 30 minuter och ett par har varit något längre, någon så lång som 90 minuter. Under samtalets gång har jag fört anteckningar och jag har skrivit ut intervjuerna efteråt, medan jag fortfarande har ”varit kvar” i samtalet. För samtliga telefonintervjuer gäller att de har följt strukturerade intervjuguider.

Några intervjuer har tagit formen av explorativa samtal.⁴⁵ Det är det fåtal intervjuer som har ägt rum ”öga mot öga”.⁴⁶ De har inte följt någon strukturerad intervjuguide, utan intervjuguiden har varit uppbyggd kring teman. Det innebär att jag har fått informantens berättelse som jag har varit medskapare till genom att jag har ställt följdfrågor som har uppkommit genom samtalet. Därefter har jag, i de, i narrativ form,⁴⁷ utskrivna intervjuerna, sökt efter bärande meningskategorier.

Telefonintervjuerna har jag behandlat på så sätt att efter det att jag ställt samman intervjusvaren har jag meningskategoriserat⁴⁸ dem efter

⁴⁴ För en diskussion om den kvalitativa forskningsintervjun se: Kvale, Steinar, (1997/2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund.

⁴⁵ För en diskussion om explorativa samtal se: Kvale, Steinar, (1997/2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund.

⁴⁶ Det är tre intervjuer som genomförts på detta sätt. Samtliga tre vid utvärderingen av DBT-färdighetsträningen i Marks kommun. Intervjuerna är med de båda färdighetstränarna (var för sig) och med en chef vid ett tillfälle.

⁴⁷ För en diskussion om narrativer se: Kvale, Steinar, (1997/2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund.

⁴⁸ För en diskussion om meningskategorisering se: Kvale, Steinar, (1997/2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund.

de teman som fanns i intervjuguiderna. Dock har jag inte akademiserat språket i intervjusvaren i någon större utsträckning, utan jag har försökt förmedla dem så nära det talade språket som möjligt i syfte att behålla den ursprungliga tonen för att de skall bli så levande som möjligt.⁴⁹

Observation

Vi utvärderingen av färdighetsträningen för personalen på ett särskilt boende i Marks kommun, har jag förut att arbeta med intervjuer på de sätt som generellt för utvärderingen beskrivits ovan också använt deltagande observationer.

För att få direkt tillträde till det sociala samspel och de sociala processer som äger rum vid DBT-färdighetsträningstillfällena valde jag att göra öppna observationer som samtidigt var passiva (Repstad 1999).

Men öppen observation menar jag att syftet med varför jag var där framgick tydligt för var och en. I observationerna strävade jag efter att få en helhetsförståelse, så att jag kunde relatera det som hände till det sammanhang där det ägde rum (Andersen 1998). Samtidigt blev observationerna ett sätt för mig att lära känna och sätta mig in i ett för mig då helt nytt område, DBT. Ytterligare ett syfte med de deltagande observationerna var att göra svaren i intervjuerna med deltagarna i färdighetsträningen begripliga för mig. Det handlade mao om att skapa en gemensam referensram för informanterna och mig. Att kombinera deltagande observationer med intervjuer är en vanlig kombinationsmetod i samhällsvetenskaplig forskning (Andersen 1998).

Metoden som jag använde för observationerna kallas visserligen deltagande observation, men kan i sammanhanget verka missvisade. Jag deltog inte i DBT-färdighetsträningen som medlem i gruppen och jag satt inte med runt det ovala bord där färdighetsträningen ägde rum, utan jag har valde att placera mig lite vid sidan av, men ändå fullt synlig och seende. Det är kanske mer korrekt att i sammanhanget tala om medföljande observation (Ambjörnsson 2003).

Min självvalda placering lite vid sidan av var ett försök att minska eller komma ifrån min påverkan på gruppen som observatör (Andersen 1998).

⁴⁹ För en diskussion kring intervjuer strukturerade som narrativer se: Kvale, Steinar, (1997/2009). Den kvalitativa forskningsintervjun. Lund.

Men den var lika mycket ett försök att renodla och behålla fokus som just observatör och inte dela mig mellan två roller. Jag menar också att min roll blev tydligare för gruppen genom att jag gjorde så och på så sätt blev jag inte heller så synlig i det jag gjorde. Jag förde anteckningar i en loggbok under tiden färdighetsträningen pågick och det var viktigt för mig inte störa och påverka dynamiken i gruppen med mitt antecknande.

För att få kontinuitet i observationerna och för att få förtroende och inte störa samspelet i gruppen och inte minst för att göra att det blir normalt att jag fanns där, så valde jag att vara med vid varje tillfälle.

Etiska överväganden

När det gäller deltagandet i utvärderingen, oavsett vilken metod som använts, har jag följt de krav och regler för deltagande och information till deltagarna, nyttjandet av materialet, samtycke att delta och konfidentialitet som finns i de forskningsetiska principerna inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning.⁵⁰

Det innebär bland annat att samtliga observationer, enkät- och intervjusvar har anonymiserats när det gäller samtliga deltagare i KomBas-aktiviteterna.

50 De forskningsetiska principerna är antagna av Humanistiskt samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) i mars 1990 och gäller också för Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap. www.vr.se

5 Resultat och analys

KomBas har, när det gäller de olika kompetensutvecklingsinsatserna, varit ett synnerligen lyckat och välskött projekt. Projektmålen i form av de olika utbildningsinsatserna för baspersonal från de samverkande organisationerna har uppnåtts och man har utbildad totalt 1 244 personer.⁵¹

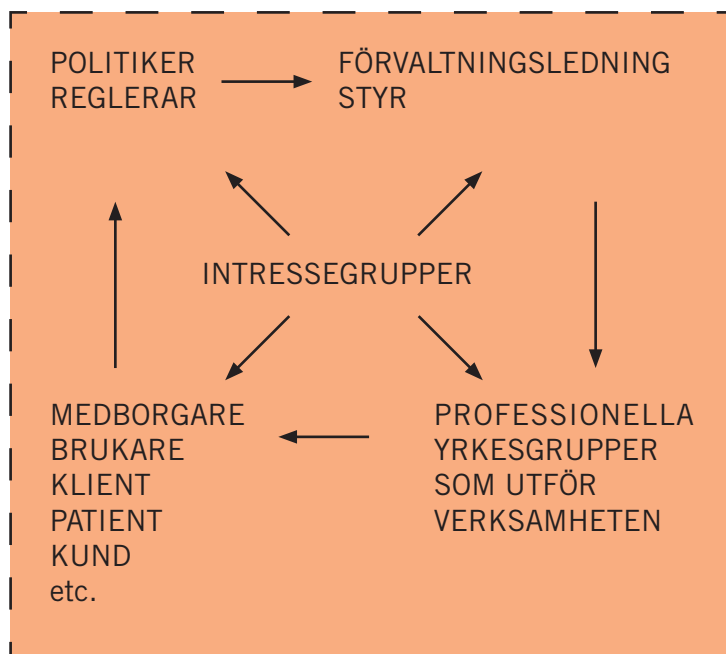
Programteorin för projektet som presenterades i kapitel 2.2 har varit robust och hållfast genom hela projektet och de önskade effekterna på både kort och lång sikt är på väg att uppfyllas. Om KomBas hade varit ett enstaka projekt, så hade det varit för tidigt och nästintill omöjligt att uttala sig om de långsiktiga effekterna på det här tidiga stadiet, men KomBas har en förhistoria i form av SamKom-projektet och det har följts av KomBas 2, 3 och snart förhoppningsvis även ett KomBas 4. Satt i det sammanhanget är det möjligt att uttala sig, dock med viss försiktighet, även om de långsiktiga effekterna. Därför kommer jag nedan att göra en koppling mellan SamKom- och KomBasprojekten.

KomBas har vilat på en gedigen grund där de lokala Psykiatriråden i Sjuhärad/Södra Älvsborg och Samverkansrådet för psykisk hälsa genom sina inventeringar av de aktuella utbildningsbehoven har kunnat skraddarsy det utbildningspaket för baspersonal som KomBas har utgjort. Det goda och gedigna arbete som ligger bakom KomBas har gett upphov till goda resultat och önskade effekter. Jag har ovan i kapitel 4 *Material och metod* visat vilka insatser som jag har utvärderat och hur och till vilka resultaten har återförts. Gemensamt för alla är att de har blivit mycket väl mottagna med ett undantag och det är studiecirkelarna i *Äldrepsykiatri*, där studiematerialet inte riktigt passade den tänkta målgruppen omvårdnads- och hemtjänstpersonal anställda inom kommunal äldreomsorg. En arbetsgrupp med representanter från de tre samverkande organisationerna kommun, primärvård och specialistpsykiatri arbetar för närvarande med att anpassa materialet.

KomBas förhistoria kan man, enligt min mening, visa genom att använda Karlssons intressentmodell som presenterats i kapitel 2.2 ovan.

⁵¹ Som framkommit i tidigare kapitel (2.2 och 4.1) behandlas inte delutvärderingarna av utbildningsinsatserna i denna slutrapport. Den intresserade läsaren hänvisas till figur 6 där återföringsvägar och publicering av delrapporter presenteras.

(Som ett stöd för läsarens minne kommer modellen en gång till här nedan i den utökade versionen.) Det som förenar de olika grupperna i modellen är deras speciella intresse eller engagemang för en specifik fråga eller i ett speciellt projekt. I fallet med KomBas är frågan på en överordnad nivå att förbättra vården/omhändertagandet för personer med psykisk sjukdom/psykiska funktionshinder. På den mellanliggande nivån handlar det om att verksamheterna skall ha personal med rätt utbildning och kompetens för att kunna genomföra sina arbetsuppgifter och på individnivå handlar det om den enskilde individen/arbetstagarens kompetens och utbildning.

Figur 4 (i repris) Intressentmodellen för det demokratiska styrsystemet (utökad version) (Karlsson 1999).

År 2003 beslutade riksdagen om en nationell satsning på psykiatri och socialtjänsten för personer med psykisk sjukdom och/eller psykiskt funktionshinder. Denna satsning utmynnade bl a i ett stort antal projekt på såväl lokal, regional och nationell nivå finansierade av de s k Miltonpengarna.

SamKom-projektet (Samsyn och Kompetens) ingick som en del i denna satsning. Det var flera händelser som låg bakom psykiatrisatsningen och en av dem, mordet på dåvarande utrikesministern Anna Lind den 11 september 2003 ”skakade Sverige i sina grundvalar”.⁵²

Ytterligare en uppmärksammas våldshandling var vansinneskörningen på Västerlånggatan i Stockholm samt en tidigare våldsam händelse i Åkeshov. Det gemensamma för dessa uppmärksammade händelser var att samtliga tre förövarna var för sig hade sökt hjälp och varit i kontakt med psykiatrin. Händelserna ”ledde till ett nationellt ifrågasättande av samhällets möjligheter att ta hand om personer som behöver och söker psykiatrisk hjälp”.⁵³

Utifrån intressentmodellen så var det alltså medborgarna som ”tryckte på knappen” och politikerna som beslutade om psykiatrisatsningen och om medel därför. Förvaltningen här representerad av socialstyrelsen utlyste och fördelade sedan pengarna till kommuner och landsting efter det att respektive projektansökan blivit godkänd. Prioriterade områden var utbildning, organisationsförbättringar och samverkan. Som jag har beskrivit redan i inledningen av den här rapporten så var SamKom ett resultat av den nationella psykiatrisatsningen. Och i såväl tillblivelsen som utförandet av SamKom finns de professionella yrkesgrupperna i Karlssons modell representerade. Det är också de som var mottagare av de kompetensutvecklingsinsatser som ägde rum inom Kom-delen av projektet. (Kom står i det här fallet för kompetens. Men samtliga dessa grupper kan man också helt eller delvis hitta i gruppen i mitten, intressegrupperna som här får symbolisera det nationella ifrågasättandet av (delar av) psykiatrin, som den uppfattades då.

Sam-delen i SamKom-projektet står för samverkan. Och som ett resultat av projektet bildades i de medverkande kommunerna 10 lokala psykiatriråd vars funktion är att vara ”ett öppet” återkommande (permanent) forum. Arbetsättet i Psykiatriråden skall vara förebyggande och uppföljande utifrån målgruppens behov. Psykiatriråden syftar till att

⁵² SOU 2006:100. Nationell psykiatrisamordning. Slutbetänkande: Ambition och ansvar Nationell strategi för utveckling av samhällets insatser till personer med psykiska sjukdomar och funktionshinder. Sidan 63.

⁵³ Ibid.

riva gamla barriärer och skapa nya samarbetsformer mellan kommunernas socialtjänst och VGRs primärvård och psykiatri.⁵⁴

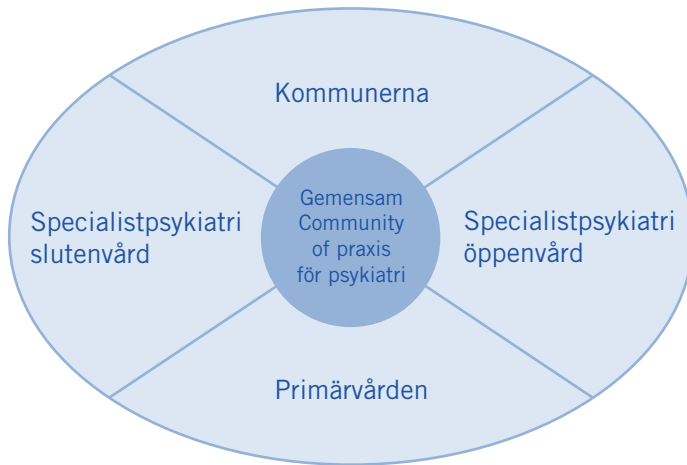
De erfarenheter och slutsatser som drogs av SamKom-projektet när det gäller behov av fortsatta utbildningsinsatser för främst baspersonal, tillsammans med de lokala Psykiatrirådens återkommande inventeringar över det gemensamma kompetensutvecklingsbehovet har legat till grund för KomBas-projektet (Kompetensutveckling för Baspersonal) som därför kan sägas vara en fortsättning på SamKom i utbildningsdelen och också på den nationella psykiatrisatsningen som påbörjades 2003. Därmed så har KomBas-projektet vilat på en stabil grund och de kompetensutvecklingsinsatser som ägt rum inom ramen för projektet har, som konstaterats ovan, varit väl underbyggda och därmed också blivit väl mottagna, med ett undantag som också det diskuterats ovan.

Om man kopplar KomBas projektet till den diskussion om ett sociokulturellt lärande och en Community of praxis som fördes ovan i kapitel 3 *Några teoretiska perspektiv på vuxnas lärande* så menar jag att det gemensamma och organisationsöverskridande lärandet som har ägt rum inom ramen för såväl KomBas som det tidigare SamKom-projektet, jämte bildandet av de lokala Psykiatriråden som en gemensam arena för psykiatri, har skapat en ny (gemensamsam) Community of praxis, som illustreras i modellen nedan. Lärandet (och hanteringen av gemensamma frågor som rör psykiatri) sker i ett sammanhang där man lär med varandra och också av varandra i ett gemensamt, gränsöverskridande sammanhang.

På så sätt blir både lärandet och samverkandet interaktivt, man både ger och tar emot kunskap på en gemensam Community of praxis.⁵⁵ Kunskaperna relateras till de sammanhang och verksamheter där de skall användas och kunskaperna både prövas och används i de sammanhangen. Det finns alltså en väl sammanhållen idé och tanke som har sammanbundit SamKom med KomBas. Den röda tråden fortsätter i KomBas 2 som

⁵⁴ För en närmare beskrivning av de lokala Psykiatriråden se: Lebedinski, Lolo. (2008, 1). Miltonprojektet: SamKom – en utvärdering. Slutrapport. Äldre-Väst. Borås. Och Lebedinski, Lolo. (2011). Uppföljning av de lokala Psykiatriråden i Sjuhärad/Södra Älvsborg 2011. FoU Sjuhärad Valfärd. Borås. Under utgivning.

⁵⁵ För en diskussion om interaktiva metoder se t.ex: Svensson, Lennart. Brulin, Göran. Ellström, Per-Erik och Widegren, Örjan (red). Interaktiv forskning – för utveckling av teori och praktik. Arbetsliv i omvandling 2002:7.

Figur: 7. Illustration över de samverkande organisationernas gemensamma Community of praxis för psykiatri.

pågår och den kommer att förlängas genom det KomBas 3 som påbörjas hösten 2011. Tråden spinns både längre och tvinnas än tjockare genom att de samverkande parterna sökt medel även för ett KomBas 4. KomBas-projektet är alltså en del i en långsiktig, uthållig och robust satsning på kompetensutveckling för baspersonal inom den gemensamma psykiatrin och därmed så kan den gemensamma Community of praxis komma att befästas ytterligare. På så sätt uppnås inte bara stärkta yrkesroller/yrkesidentiteter för den enskilde arbetstagaren, de blir gemensamma över organisationsgränserna. De redskap och verktyg som man får genom den gemensamma kompetensutvecklingen kan komma att bli gemensam egendom över organisationsgränserna, vilket borde komma brukarna till del genom att de bemöts, behandlas och omhändertas på liknande sätt oavsett var i vårdkedjan de befinner sig. Med nya arbetssätt och metoder samt en tydligare tillhörighet i en gemensam Community of praxis psykiatrin torde också tryggheten i arbetet bli större för de anställda.

Genom att delta i de gemensamma, organisationsöverskridande kompetensutvecklingsinsatser får deltagarna i de olika utbildningarna inte bara ökade kunskaper som kommer det egna arbetet/den egna arbetsplatsen till godo, utan deras insikt i och förståelse för hela den Community of praxis som hela den samlade psykiatrin utgör ökar. De blir medvetna om

och får kunskap och förståelse för sin omvärld där andra verksamheter och arbetsplatser verkar på samma arena och ofta med samma mål som de själva. På så sätt lär de sig inte bara vad som är möjligt att göra och begära, utan de lär sig också vilka begränsningar som finns i de olika verksamheterna. Genom att grupperna i de olika kompetensutvecklingsinsatserna hela tiden har varit mixade, så har man som deltagare också fått ett namn eller om man så vill ett ansikte på ”den andre”, en omständighet som ofta lyfts fram som särskilt värdefull både i kommentarer till olika enkäter och i intervjusvar. På så sätt har man genom att kompetensutveckla baspersonalen i mixade grupper fått igång ett nätverksbyggande på basnivå vilket torde underlätta framtida kommunikation mellan verksamheterna.

De blandade arbetsgrupperna/diskussionsgrupperna i de olika kompetensutvecklingsinsatserna kan ses som ett sätt att få syn på och ta tag i den tysta kunskapen som var och en bär med sig. Det är genom att diskutera med andra som man får syn på sig själv samtidigt som man tar in och förstår andras kunskaper och förmågor. I samtal/diskussioner med andra förstår man att det som man själv kan/gör också är värt någonting – jag kan, men du kan också. Det blir ett interaktivt samspel – vi byter kunskap med varandra. Det handlar inte om att min kunskap är värd mer än din, du har erfarenheter som inte jag har och jag har erfarenheter som inte du har, genom att vi byter dessa erfarenheter med varandra, så utvecklas både vi själva som individer och vår arbetsplats eftersom vi (förhoppningsvis) tar med oss något, ny kunskap, nya idéer, nya sätt att göra gamla saker etc tillbaka som vi sedan delar med oss av. På så sätt vidgas perspektiven. Det här är förhållanden som har lyfts fram många gånger i intervjusvar och kommentarer när jag har samlat material till utvärderingen av KomBas-projektet.

KomBas och Samkom-projekten kan ses som ett sätt att lyfta grupper som traditionellt inte får så mycket kompetensutveckling. Det gagnar naturligtvis den enskilde individen som växer som människa, inte bara på arbetsplatsen, utan i samhället i övrigt. Många har i utvärderingarna talat om just detta. ”Det är inte bara i jobbet, utan jag har med mig detta [med detta avses den aktuella utbildningen som genomgåts, oavsett vilken] jag har nytta av detta i min familj, med mina tonåringar, i alla möjliga

andra situationer också”. Men det gagnar också arbetsplatserna på flera sätt. En viktig aspekt av det lärande som sker är lärandets koppling till arbetsmiljön. En arbetsmiljö som såväl uppmuntrar och skapar utrymme för kompetensutveckling och lärande som tar till vara och erkänner individens nya kunskaper har grundläggande betydelse för individens hälsa och välbefinnande. Sett ur ett samhällsperspektiv så bidrar den här typen av kompetensutveckling till att individen stärks i sin roll som samhällsmedborgare, både när det gäller att utöva sina rättigheter och skyldigheter samt till att ta del av olika typer av föreningsliv.

6 Slutord

KomBas-projektet har vilat på en stabil grund och ingår som en del i ett större sammanhang som på samhällsnivå initierades av den Nationella psykiatrisamordningen 2003 och som på lokal nivå tog sin början i SamKom-projektet 2003.

De kompetensutvecklingsinsatser som har ägt rum inom ramen för projektet har, som konstaterats ovan, varit väl underbyggda och de har också blivit väl mottagna av dem som har varit föremål för insatserna. KomBas projektet har medfört att ett stort antal anställda i de samverkande organisationerna har fått tydligare och starkare yrkesroller och yrkesidentiteter.

De har också fått nya reskap och verktyg för att utöva sitt arbete och sist men inte minst så har de fått en gemenskap och en samsyn som spänner över organisationsgränserna. SamKom och KomBas projekten har, enligt min mening, gett upphov till en ny Community of praxis för dem som arbetar med omhändertagande och vård av psykisk ohälsa/psykiska funktionshinder inom specialistpsykiatri, primärvården och kommunerna i Sjuhärad/Södra Älvsborg. Det är, enligt min mening, ett strålande resultat av KomBas-projektet som nu kommer att leva vidare i KomBas 2 och KomBas 3 samt förhoppningsvis även ett KomBas 4.

Referenslista

Tryckta källor

- Ambjörnsson, Fanny.** (2003). *I en klass för sig Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm.
- Andersen, Ib.** (1998). *Den uppenbara verkligheten Valavsamhällsvetenskaplig metod*. Lund.
- Backlund, Thomas m.fl.** (2001). *Lärdilemman i arbetslivet – teoretiska och praktiska perspektiv på lärande i organisationer*. Lund.
- Eliasson, Annika.** (2010). *Kvantitativ metod från början*. Lund.
- Ellström, Per-Erik. (1992/2002) *Kompetens, utbildning och lärande i arbetslivet*. Stockholm
- Eriksson, Bengt & Karlsson, Per-Åke.** (1998) *Utvärdera bättre, För kvalitetsutveckling i socialtjänsten*. Stockholm.
- Karlsson, Ove.** (1999). *Utvärdering – mer än metod*. Svenska kommunförbundet, Serie: Åjour. Stockholm.
- Kvale, Steinar.** (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund.
- Keeney, S., Hasson, F. & McKenna, H.** (2006). Consulting the oracle: ten lessons from using the Delphi technique in nursing research. *Journal of Adv Nursing*, 53, 205–212.
- Keeney, S., Hasson, F. & McKenna, H.** (2001). A critical review of the Delphi technique as a research methodology for nursing. *International Journal of Nursing Studies*, 38, 195–200.
- Lave, Jean & Wenger Etienne.** (1991/2003). *Situated learning Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press. Cambridge.
- Lebedinski, Lolo.** (2008, 1). *Miltonprojektet: SamKom – en utvärdering*. Slutrapport. ÄldreVäst. Borås.
- Lebedinski, Lolo.** (2008, 2). *Miltonprojektet: Integrerad Psykiatri Dubbel-diagnoser – en utvärdering*. ÄldreVäst. Borås.

- Lebedinski, Lolo.** (2011). *Uppföljning av de lokala Psykiatriråden i Sjuhärad/Södra Älvsborg 2011*. FoU Sjuhärad Vårld. Borås. Under utgivning.
- Linehan, Marsha, M.** (2000). *Dialektisk beteendeterapi: färdighetsmanual*. Stockholm.
- McLaughlin, John A & Jordan, Gretchen, B.** (1998). *Logic models: a tool for telling your program's performance story*. I *Evaluation and Program Planning* 22 (1999).
- Repstad, Pål.** (1999). *Närhet och distans Kvalitativa metoder i samhällsvetenskap*. Lund.
- Rossi, Peter H & Lipsey, Mark W & Freeman, Howard E.** (2004). *Evaluation: a systematic approach*. Thousand Oaks, CA Sage.
- Senge, Peter, M.** (1995). *Den femte disciplinen Den lärande organisationens konst*. Stockholm.
- Svensson, Lennart. Brulin, Göran. Ellström, Per-Erik och Widegren, Örjan (red).** *Interaktiv forskning – för utveckling av teori och praktik*. Arbetsliv i omvandling 2002:7.
- Säljö, R.** (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm.
- Trost, Jan, (med Oscar Hultåker).** (2007). *Enkätboken*. Lund.
- Vedung, Evert.** (1998). *Utvärdering i politik och förvaltning*. Lund.
- Weiss, Carol H.** (1998). *Have We Learned Anything New About the Use of Evaluation?* I *American Journal of Evaluation*, vol 19, No 1, 1998.
- Wikeby, M, Lundgren Pierre, B. & Archenholtz, B.** (2006). Occupational therapists' reflection on practice within psychiatric care: A Delphi study. *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 13, 151–159.

Elektroniska källor

www.fous.se

www.reko.vgregion.se/ReKo-Sjuharad

www.reko.vgregion.se

www.vr.se

Tidigare utgivna rapporter från ÄldreVäst Sjuhärad/ FoU Sjuhärad Vårld

Rapporter i serien Rapport från Äldreväst Sjuhärad/FoU Sjuhärad
vårld: 2002–2010

Elm, Marie. (2010). *LÄR UT – Bättre läkemedelshandtering för äldre.*

Lönn Svensson, Annerd och Kokkonen, Marika. (2009). *Attityd-
förändring och nya arbetsformer för social dokumentation. En utvärdering
av ett projekt inom äldreomsorgen i sju kommuner.*

Rönmark, Lars. (2008). *Rollen som brukarsamordare i psykiatrin.*

Lebedinski, Lolo. (2008). *Miltonprojektet: Integrerad Psykiatri Dubbel-
diagnoser – en utvärdering.*

Lebedinski, Lolo. (2008). *Miltonprojektet: SamKom – en utvärdering*

**Esbjörnson, Sara, Björkman, Ingrid, Henriksson, Anna, Lidskog,
Ritva, Sjören, Marie, Wessbo, Gunnel, Karlsson, Per-Åke.** (2008).
*Så tycker brukarna om äldreomsorgen i Herrljunga, Svenljunga och Trane-
mo. 2008 jämfört med 2004.*

Källman, Ulrika. (2008). *Virtuellt Sårcentrum – ett koncept för kunskaps-
spridning. Slutrapport Virtuellt Sårcentrum.*

Nordström, M & Redberg, P. (2007). *Livssituationen för personer med
psykiskt funktionshinder i Sjuhärad.*

Hanson, E, Magnusson, L, Winqvist, I & Sennemark, E. (2006).
Meningsfull vardag i särskilt boende i Sjuhärad.

Lönn Svensson, A & Kokkonen, M. (2006). *Nulägesbeskrivning av
projektet Social dokumentation. Våren 2006.*

Höglund, E. (2006). FoU-projektet Social dokumentation. *Redogörelse
för arbetet 2004–2005.*

Karlsson, P-Å, Nordström, M, Niemi, M, Redberg, P. (2005). *Vad gör
de som hjälper gamla i hemmet? En studie om samverkan och kompetens
inom äldreomsorgen.*

- Ehrnlund, L, Essedahl, L, Süvari, K, Karlsson, P-Å.** (2005). *Nå, blir det bättre om vi samverkar? Slutrapport från utvärderingen av Samrehab i Mark-Svenljunga.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Karlsson, P-Å, Höglund, E et al.** (2005). *Brukare om sin äldreomsorg – i Herrljunga, Svenljunga och Tranemo.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Sennemark, E, Hanson, E & Magnusson, L.** (2005). *Jag har ju barnen som kommer”... Äldres hälsa och levnadsvillkor; en intervjuundersökning med vård- och omsorgsberoende i Sjuhäradsbygden.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Brovall, C, Hanson, E, Magnusson, L, et al.** (2004). *Mål och policy vid palliativ vård och vård i livets slutskede för äldre och deras närstående i Tranemo – Ett gemensamt synsätt.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Johnsson, L.** (2003). *Handledning av biståndsbedömare.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Nilsson, M & Magnusson, L.** (2002). Publ. 2003. *Hälsa och livssituation i relation till fallolyckor bland äldre personer i Sjuhärad.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Andersson, B-A, Hanson, E, Magnusson, L, Lidskog, R, Holm, K.** (2002). *Informationscentrum för äldre och närstående i Sjuhärad. Slutrapport till Socialdepartementet 2002–09–25.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Källman, U & Andersson, B-A.** (2002). *Virtuellt sårvårdscentrum i södra Älvsborg – Kartläggning av förutsättningarna för en etablering.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.
- Ingemansson, M, Nilsson, M & Sonn, U.** (2002). *Rehabilitering för äldre – guide vid val av mätinstrument.* Rapport från ÄldreVäst Sjuhärad.

Arbetsrapporter och delrapporter: 2002–2011

Ehlersson Catharina, Hjort Eva, Karlsson Marita, Rönmark Lars (red), Tenefors Jan-Erik. (2011). *Enhetschefer undersöker sin roll – ett FoU-projekt i Sjuhärad.*

Craaford, Jessica, Glemne, Maria och Nygren, Linus. (2011). *Protesförsörjning av benamputerade i Sjuhäradsbygden. Studie 1 – Faktorer som påverkar den fysiska förmågan och protesförsörjning, samt resultaten av dessa faktorer hos benamputerade på Södra Älvsborgs Sjukhus, Borås*

Borgvall, Lotten och Svegelius, Eva. (2010). *Möten över gränser – Trädgårdsrummet som en möjlig mötesplats.*

Bångsbo, Angela och Lidén, Eva. (2010). *Kommunikativa processer och upplevelser av delaktighet i vård- och omsorgsplaneringsmöten – Delrapport i projektet Samordnad vård- och omsorgsplanering med fokus på brukarperspektivet*

Esbjörnson, Sara. (2010). *LOV i Sjuhärad. En förstudie om kundval.*

Lidén, Eva. (2009). *Vård- och omsorgsplaneringsmötet – erfarenheter ur ett tvärprofessionellt perspektiv.*

Social dokumentation inom äldreomsorgen (2009). Kortversion av två projektrapporter.

Höglund, Eva och Hallberg, Maria. (2009) *FoU-projektet Social dokumentation – en redogörelse för arbetet 2006-2008.*

Andersson, Eva-Lotta. (2009). *Vad gör tidigare medarbetare vid Äldre Väst Sjuhärad nu och vad betydde uppdraget för dem?*

Andersson, Eva-Lotta och Alth, Camilla. (2009). *Uppföljning av Informationsarbetet vid Äldre Väst Sjuhärad.*

Redberg, Pia. (2008) *Arbetsterapeuters och Sjukgymnasters syn på projekt HemRehabs inledningskedje.*

Danung, Claes, Salomonsson, Sven-Bertil – med forskarstöd av Rönmark, Lars. (2008). *BRASS – BRukare och personliga ASSistenter i samverkan.*

- Lönn Svensson, A, Kokkonen, M.** (2008). *På väg mot social dokumentation – Mittrapport från utvärdering av projektet Social dokumentation.*
- Lindgren, L.** (2008) *Största möjliga lycka till största möjliga antal äldre och funktionshindrade. Utvärdering av ÄldreVäst Sjuhärads publikationer och aktiviteter.*
- Karlsson P-Å, Andersson E-L,** (2007). *Medarbetarnas värdering av ÄldreVäst Sjuhärad utifrån kvalitetsaspekter. Självvärdering del 2 maj 2007.*
- Andersson E-L, Karlsson P-Å,** (2007) *ÄldreVäst Sjuhärad – Sju år av FoU-arbete. Del 1. En beskrivning och några värderande självreflektioner.*
- Höglund, E.** (2006). *FoU-projektet Social dokumentation. Redogörelse för arbetet 2004–2005.*
- Sennemark, E, Hanson, E, Magnusson, L.** (2005). *Gemenskap på äldre dar'. En studie om äldre kinesers livssituation, behov och önskemål inför ålderdomen.*
- Winqvist, I.** (2005). *Utvärdering av projekt Efterlevandestöd för anhörigvårdare.*
- Nolan, M, Hanson, E, Nolan, J, Magnusson, L, Sennemark, E.** (2005). *Planeringsinstrument för anhörigstöd.* (Utgivare: Socialstyrelsen)
Notera: Den svenska rapporten från COAT-projektet.
- Winqvist, I, Hanson, E.** (2005). *Meningsfull dag i särskilt boende. En litteraturöversikt.*
- Hanson, E, Nolan, J, Magnusson, L, Sennemark, E, Johansson, L, Nolan, M.** (2005). *Te development and pilot testing of COAT – the Comparative Outcome Assessment Technique for family carers of older people.* (ÄVS rapport) Notera: Den engelska rapporten från COAT-projektet.
- Dunér, A, Nordström M, et al.** (2005). *Kollegiegranskning av biståndsbedömare inom äldreomsorgen.*
- Lancha, M.** (2005). *En kartläggning av äldre finska invandrarers kostvanor och hälsa i Marks kommun.*

- Björfäll, A, Johansson, J.** (2004). *IT för lärande i vården – informations- och kommunikationsarena för kunskap inom nätverk.*
- Björfäll, A, Johansson, J.** (2004). *Prova På Rumsverksamhet i Borås Stad – en beskrivning av språkträning för personer med afasi.*
- Holm, K.** (2003). *Metoder för granskning av webbplatsers tillgänglighet med fokus på navigering.*
- Ehrnlund, L, Essedahl L, Süvari, K och Karlsson, P-Å.** (2003). *Samrehab Mark Svenljunga – idé, verksamhet och erfarenheter hittills.* Nulägesrapport 26 maj 2003.
- Loberg, M.** (2003). *Vad gör de som hjälper dom gamla i hemmet?* Delrapport 1 från FoU-projektet med samma namn.
- Brovall, C, Hanson, E, Magnusson, L.** (2003). *Brukare i samtal – utveckling av palliativ vård för äldre i Tranemo kommun.*
- Holm, K.** (2002). *Informationscentrums webbplats – utvecklingen av en användbar databasdriven webbplats med användarna i fokus.* Ett delprojekt i Informationscentrum för äldre och deras närstående. ÄldreVäst Sjuhärad.
- Göransson, K, Helgesson-Björk, C, och Andersson, B-A.** (2002). *Utvärdering av system för registrering av tid inom hemvård.*
- Nilsson, M.** (2001). Publ. januari 2002. *Den kommunbaserade rehabiliteringens effekt på livskvaliteten hos äldre. En kritisk litteraturgranskning.*
- Ljunggren, A, Magnusson, L, Andersson, B-A, Apelqvist, S-O, Bogsjö, I, Hessel, E och Hofin, B.** (2002). *Fokus på frivillighet med och för äldre. En kartläggning av frivilligmedverkan i omsorg och vård om äldre och deras familjer.*

FoU Sjuhärad Vålfärd

FoU Sjuhärad Vålfärd är ett kompetenscentrum för forskning och utveckling inom vålfärdsområdet och behovsgrupperna äldre, funktionshindrade, barn och unga, människor med beroendeproblematik, familjer i utsatta situationer samt socioekonomiskt utsatta grupper. Huvudmålet för verksamheten är att bidra till ökad samverkan mellan huvudmännen och ökad vård- och omsorgskvalitet för behovsgrupperna genom att:

- genomföra utvecklings- och forskningsprojekt tillsammans med verksamheter, brukare och intresseorganisationer,
- stärka och utveckla samverkansformer mellan verksamheter, brukare och intresseorganisationer,
- förnya och utveckla arbetsmetoder och verksamhetsformer,
- sprida erfarenheter och resultat från forskning och utveckling samt
- medverka till kunskapsbaserat arbetssätt.

Ägarpartners är kommunerna i Sjuhäradsområdet, Västra Götalandsregionen och Högskolan i Borås. Flera frivilligorganisationer samt studieförbund stödjer även verksamheten.

FoU Sjuhärad Vålfärd administreras av Högskolan i Borås och finns även lokaliserad i högskolans lokaler. Läs mer om FoU Sjuhärad Vålfärd på webbplatsen www.fousjuharadvalfard.se – där finns även möjlighet att beställa tidigare utgivna rapporter.

BOLLEBYGDS
KOMMUN

BORÅS STAD

HERRLJUNGA
KOMMUN

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Mark

SVENLJUNGA
KOMMUN

TRANEMO
KOMMUN

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Vårgårda kommun

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

Besöksadress: Högskolan i Borås, Allégatan 1

Postadress: Högskolan i Borås, FoU Sjuhärad Vålfärd, 501 90 Borås

Telefon: 033-435 40 00 **E-post:** fousjuharadvalfard@hb.se

Webb: www.fousjuharadvalfard.se